

І.В. Мультимедійний інтерактивний курс. Фінанси **3.** *Островська О. А.* Оцінка фінансового стану підприємств та шляхи її удосконалення (на прикладі підприємств будівельних матеріалів): Автореферат / Київський національний економічний ун-т. - К., 2007. – 26 с. **4.** *Верланов О.Ю.* Система методологічних компонент оцінки фінансового стану підприємств // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Т. 64. – Вип. 51. Економічні науки. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили. – 2007. – С. 77 – 85. **5.** *Біла О.Г.* Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств // Фінанси України. – 2007. – №4. – С. 112-118. **6.** *Матвійчук А.В.* Діагностика банкрутства підприємства // Економіка України. – 2007. - № 4. – С. 20-28. **7.** *Верланов О.Ю.* Оцінка фінансового стану підприємств із виробництва машин і устаткування: питання методології і методики: Автореферат / Одеський державний економічний ун-т. – Одеса, 2008. – 23 с.

Надійшла до редколегії 13.10.10

УДК 330.1

А. Ф. ЦААВА, магістр НТУ «ХП»

ЕКОНОМІЧНА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА. СУТНІСТЬ, СКЛАД, ПРИНЦИПИ ДОСЯГНЕННЯ

В статті розкрито сутність поняття економічної стійкості підприємства, його складові частини та принципи досягнення економічної стійкості. Дане узагальнене поняття та подаються перспективи подальших досліджень категорії «економічна стійкість» підприємства.

The article reflects the main characteristics of the period, elements, types and principles of making economic stability. This generalized concept and prospects for further research are given the category "economic stability of the enterprise."

Ключові слова: економічна стійкість, стабільність, забезпечення,

Вступ. В період фінансово-економічної кризи посилюються диспропорції в економіці, порушується її нормальне функціонування. Підприємства в більшості своїй опиняються не пристосованими до стабільної роботи в таких умовах, до утримання основних ніш ринку, до підтримки виробництва на сучасному науково-технічному рівні. Виникають проблеми захищеності діяльності від негативних впливів зовнішнього середовища.

Одним із шляхів вирішення даних питань є забезпечення економічної стійкості підприємства. Актуальність проблеми зумовили постановку мети даного дослідження.

Постановка задачі. Метою даної статті є удосконалення визначення поняття «економічна стійкість» підприємства на основі узагальнення, порівняння існуючих підходів до трактування цієї категорії, виділення й дослідження її складових елементів, огляд принципів досягнення економічної стійкості підприємства.

Методологія. Дослідженням теоретичних і практичних аспектів економічної стійкості підприємства можна зустріти в роботах А.Н.Азріліяна,

О.В.Ареф'євої, Д.М.Городинської, А.В.Севастьянова, Г.Станслера, Ю.А.Сімеха, Н.В.Шандової, К.В.Ізмаїлова, Т.М.Ковальчук, М.Я.Коробов, О.И.Павловська, О.О.Шеремет та багато інших.

В той же час слід зазначити, що науковий напрямок, який вивчає економічну стійкість промислових об'єктів, досить молодий. Тому на сьогоднішній відсутня єдина загальноприйнята думка за визначенням, не існує узагальненого показника та єдиної методики аналізу даної категорії.

Результати дослідження. У сьогоднішній, при визначенні поняття «економічна стійкість» підприємства існує декілька різних думок та підходів. Зокрема, на думку В.І.Захарченко економічна стійкість – це комплексне поняття, яке характеризується системами показників, відображаючи наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів, і показників, які характеризують конкретну силу комерційної структури, динаміку самого ринку [1].

О.С. Барканов вважає, що економічна стійкість - це здатність системи (підприємства) зберігати визначений рівень досягнення цілей в умовах динамічних трансформацій в бізнес – середовищі [2].

На думку А.С. Севаст'янова, стійкість підприємства є віддзеркаленням стабільного перевищення доходів над витратами: дорогою ефективного їх використання, сприяючого безперебійному процесу виробництва і реалізації продукції [3]

Для більш точного визначення поняття «економічна стійкість» підприємства, на нашу думку, слід розглянути складові основи формування економічної стійкості [4]:

1. Система управління (підприємства), яка повинна забезпечити прийнятну ефективність у рамках дозволених відхилень, що можна характеризувати як стан рівноваги або стійкості.

2. Економічна рівновага, показує стан економічної системи ринку, який характеризується наявністю збалансованості двох різноспрямованих факторів (наприклад – витрати і доход, попит та пропозиція). Рівновага може бути нестійкою – короткочасною, і стійкою – тривалою.

3. Стійкість. Під стійкістю розуміється здатність економічної системи, що потрапила у несприятливе відхилення за межі її припустимого значення, повернутися у стан рівноваги за рахунок власних та позичених ресурсів.

4. Економічні ресурси – всі природні, людські і вироблені людиною ресурси, що використовуються для виробництва товарів і послуг.

З урахуванням вищенаведеного, поняття економічної стійкості підприємства, на нашу думку, можна сформулювати як рівноважний збалансований стан економічних ресурсів, що забезпечує стабільну прибутковість і нормальні умови для розширеного відтворення стійкого економічного росту в тривалій перспективі з урахуванням найважливіших зовнішніх і внутрішніх факторів.

Економічна стійкість включає наступні види стійкості – цінова, управлінська, фінансова, ділова [5]:

Цінова стійкість - забезпечення оптимального механізму ціноутворення продукції, який дозволить з найбільшим ефектом планувати стійкий рівень прибутку.

Управлінська стійкість - здатність кваліфікованого персоналу управляти виробництвом, проводити грамотний маркетинг, аналізувати роботу підприємства, а також забезпечувати надійне інформаційне поле для розробки подальшої стратегії.

Фінансова стійкість - оптимізація основних фінансових чинників, що викликали зміни в економічному стані підприємства, виявлення доступних джерел засобів і оцінка доцільності їх мобілізації з метою збільшення прибутковості.

Ділова стійкість - оптимізація змін на підприємстві в просторово-часовому розрізі, прогноз основних тенденцій в господарсько-економічному положенні підприємства, а також наявність стратегії подальшого розвитку на підвищення конкурентоспроможності.

Стійкість економічної системи характеризується наявністю механізмів саморегуляції. Завдяки їм розвиваються процеси пристосування.

Механізм досягнення економічної стійкості підприємства є складною багаторівневою системою, що включає об'єктивну і суб'єктивну сторони.

Механізм досягнення економічної стійкості підприємства повинен ґрунтуватися на основних принципах, приведених на рис. 1. [6]

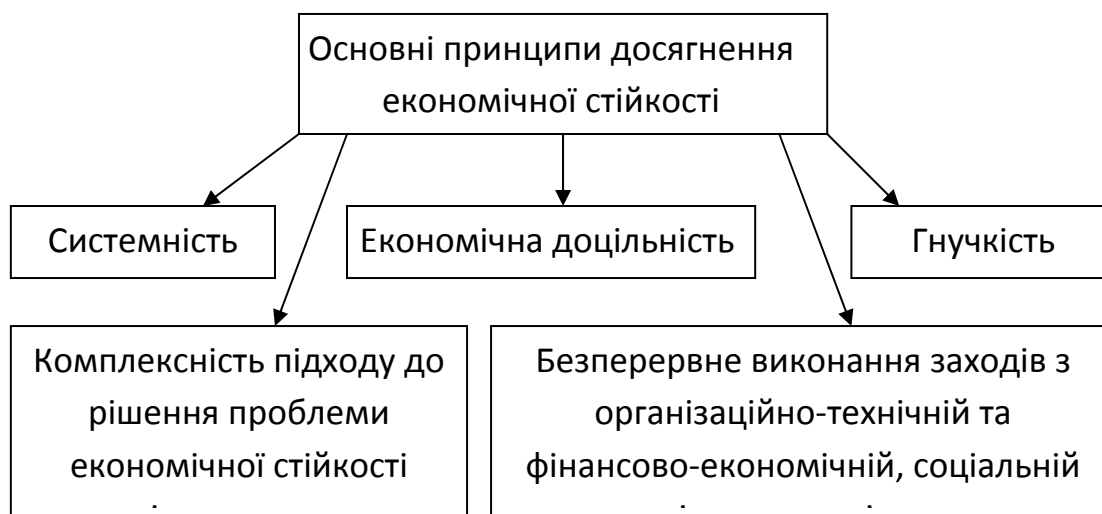

Рисунок 1 - Основні принципи досягнення економічної стійкості підприємства

Системність – це заходи щодо досягнення економічної стійкості підприємства, які повинні переслідувати одні цілі, підкорятися єдиним правилам, об'єднуватися єдиною ідеєю і не вступати в протиріччя один з одним.

Економічна доцільність необхідна для підтримки балансу між вартістю заходів по досягненню економічної стійкості підприємства і передбачуваними збитками при порушенні стійкого стану підприємства.

Гнучкість - це адаптація системи досягнення економічної стійкості підприємства і підтримання інфраструктури до зовнішніх умов, що змінюються.

Механізми досягнення економічної стійкості підприємства включають:

- форми економічних зв'язків (процесів) усередині підприємства, що забезпечують єдність його функціонування;
- методи використання економічних законів;
- визначення шляху, форми і методу вирішення економічних протиріч, обумовлених станом виробничих сил і характером виробничих стосунків на підприємстві;
- систему управління фінансами підприємства.

Висновок. Таким чином, на основі проведеного узагальнення й порівняння існуючих підходів до трактування поняття «економічна стійкість підприємства» виділено й досліджено його складові елементи. Такий підхід дав можливість запропонувати у найбільш загальному вигляді визначення категорії «економічна стійкість» підприємства – цілісна, багатofакторна система, щоб підприємство вважалось економічно стійким, необхідно досягти високих та стабільних показників в кожній сфері діяльності. Підприємство є стійким якщо воно здатне залишатися таким при будь-яких змінах зовнішнього середовища, мобільно реагувати на ці зміни та приймати відповідні рішення щодо подальших дій.

Оскільки саме комплексний підхід до проблеми вивчення економічної стійкості підприємства є ефективним, необхідно продовжувати дослідження в цьому напрямку, зокрема визначити взаємозв'язок за взаємовплив показників, які характеризують економічну стійкість підприємства.

Список літератури: 1. *Захарченко, В.И.* Экономическая устойчивость предприятия в переходной экономике / В.И. Захарченко // *Машиностроитель*. – 2005. - №1. – С.9-11. 2. *Барканов, А.С.* Оценка экономической устойчивости строительного предприятия / А.С. Барканов // *Экономика строительства*. – 2005. -№8. – С.35-43.. 3. *Севастьянов А.В.* Методы и механизмы управления интеграционными процессами в промышленности. — М.: Изд-во «Дело Лтд», 2004. — 243 с. 4. *Цямрюк Ю.С.* Зміст економічної стійкості підприємства та методи її аналізу // *Матеріали конференції. Державний університет інформатики і штучного інтелекту*. - 2009. 5. *Романова А.И.*, научная работа «Экономическая устойчивость предприятий» // *Вестник ТИСБИ (академия управления)*. – 2005. - №4. – С. 25-28 6. *Андреева Л.Н.*, Факторы, влияющие на экономическую устойчивость предприятия: Автореферат дисерт. – 2007. - 28 с.

Надійшла до редакції 29.10.10